

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«ماده (۱۱) طرح پشتیبانی و رفع موانع تولید کشاورزی»
(اعاده شده از شورای نگهبان ۱)
(ارجاعی از صحن)

روح اله مکارم

مشخصات طرح

دوره دوازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۲۰

دفتر مطالعات حقوقی
گروه حقوق اساسی و
اسناد بالادستی

مشخصات گزارش

نوع گزارش:

- طرح/ لایحه
- راهبردی
- نظارتی
- پیش نویس قانونی

شماره مسلسل:

۲۴۰۲۰۹۲۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۵/۲۸

report.mrc.2025.1404.33.5.20921/10.22034

چکیده

در مجلس یازدهم «طرح پشتیبانی و رفع موانع تولید کشاورزی» به شماره ثبت ۴۲۵ تصویب شد و مورد ایراد شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت قرار گرفت. ادامه رسیدگی به این طرح در مجلس دوازدهم (به شماره ثبت ۲۰) برای رفع ابهامها و ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت در حال انجام است. با عنایت به ارجاع مجدد ماده (۱۱) این طرح از صحن علنی به کمیسیون «کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست»، این کمیسیون اصلاحاتی را انجام داده است. این گزارش به بررسی این اصلاحات می‌پردازد. در راستای رفع ایراد شورای نگهبان، در ماده (۱۱) چند ضابطه کلان اجرای سازه‌های ضروری در زمین‌های کشاورزی بیان و ذکر جزئیات نحوه اجرای آن به آیین‌نامه وزیر جهاد کشاورزی واگذار شد. همچنین موارد مذکور در این ماده که دارای بارمالی بود حذف گردید. بر این اساس اصلاحات انجام شده رافع ایراد و ابهام شورای نگهبان به نظر می‌رسد. ولی علاوه بر اصلاحات به عمل آمده، نیاز است در راستای حفاظت حداکثری از اراضی کشاورزی و ممانعت از تغییر کاربری‌های غیر ضرور، اصلاحات دیگری در متن مصوبه کمیسیون صورت پذیرد.

۱. مقدمه

در دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی «طرح پشتیبانی و رفع موانع تولید کشاورزی» به شماره ثبت ۴۲۵ در مورخ ۱۴۰۰/۰۶/۲۴ با اصلاحاتی به تصویب مجلس رسید. این طرح در اجرای اصل (۹۴) قانون اساسی، در مورخ ۱۴۰۰/۰۶/۲۹ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، برخی از احکام این مصوبه را دارای ابهام و مغایر قانون اساسی یا سیاست‌های کلی نظام تشخیص داده و به مجلس جهت اصلاح اعاده کردند. در دوره یازدهم مجلس فرصت رفع این ایرادات و ابهامات فراهم نشد، تا اینکه این طرح، مجدد در مجلس دوازدهم با شماره ثبت ۲۰ اعلام وصول و به «کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست» ارجاع شد. این کمیسیون پس از رسیدگی به این طرح و رفع ابهام‌ها و ایرادات مذکور، گزارش خود را به صحن مجلس تقدیم کرد. در مصوبه اولیه کمیسیون حذف ماده (۱۱) این طرح مطرح شده بود. با عنایت به مخالفت مجلس با حذف این ماده، در اجرای ماده (۱۵۳) قانون آیین‌نامه داخلی^۱، صحن علنی مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۴، با مصوبه کمیسیون مبنی بر حذف ماده (۱۱) مخالفت و جهت بررسی بیشتر و اصلاح، به کمیسیون عودت دادند. این کمیسیون در روز ۱۴۰۴/۰۴/۲۲ ماده ارجاعی را مورد بحث و بررسی قرار داد و اصلاحاتی را در متن تصویب کرد. در ادامه به تحلیل و بررسی این اصلاحات پرداخته خواهد شد.

۱. اظهار نظر کارشناسی

ایراد شورای نگهبان مربوط به ماده (۱۱) به شرح زیر است [۱]:

۱- موضوع اصلاح تبصره «۴» ماده (۱) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی به جهت اینکه چارچوب و ضوابط لازم جهت موارد مقرر در تبصره اصلاحی و همچنین مصادیق عبارت «سایر نیازها و تولیدات بخش کشاورزی» را ارائه نداده است دارای ابهام می‌باشد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۲- ذیل تبصره «۴» مزبور مبنی بر برخورداری شهرک‌های کشاورزی و دامپروری غیردولتی از همه مزایای شهرک‌های دولتی به دلیل افزایش هزینه‌های عمومی دارای بار مالی بوده و از این جهت که محل تأمین آن مشخص نشده است مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.

۱. ماده ۱۵۳- هنگام بحث نسبت به هر ماده، چنانچه بنا به درخواست کتبی هر یک از نمایندگان به تشخیص رئیس جلسه ابهامی در ماده مطرح شده وجود داشته باشد، پیشنهاد رفع ابهام در جلسه پذیرفته و با صحبت یک مخالف و یک موافق هر کدام به مدت حداکثر پنج دقیقه به رأی گذاشته می‌شود و یا موضوع جهت رفع ابهام توسط رئیس جلسه به کمیسیون اصلی ارجاع می‌گردد.

شورای نگهبان نسبت به این ماده ابهام و ایراد تشخیص داده است. در بند نخست شورای نگهبان بیان کرده است که در این ماده، استقرار فعالیت‌های اقتصادی موردنظر در اراضی کشاورزی، مشروط به رعایت ضوابط زیست محیطی شده است در حالی که چارچوب این ضوابط مشخص نشده است. لذا این ماده ابهام دارد. همچنین این ماده دایره شمول مصادیق فعالیت‌های مکمل یا وابسته به کشاورزی که جهت استقرار در اراضی کشاورزی نیاز به اخذ مجوز از کمیسیون تبصره (۱) ماده (۱) قانون حفظ کاربری ندارند و به نوعی تغییر کاربری محسوب نمی‌شوند را توسعه داده است. بدین صورت که در ابتدای تبصره برخی از این فعالیت‌ها تصریح شده اما در انتها این مصادیق را تمثیل دانسته و با درج عبارت «و سایر نیازها و تولیدات بخش کشاورزی» خواسته اختیارات مجری را برای توسعه این فعالیت‌ها گسترش دهد. با توجه به اهمیت حفظ کاربری زمین‌های کشاورزی، شورای نگهبان عبارت «و سایر نیازها» را واجد ابهام تشخیص داده است. بند دوم اظهارنظر شورای نگهبان بیان می‌کند که ذیل این ماده بار مالی دارد و در این طرح، منبع آن تأمین نشده است. چرا که در ذیل ماده همه مزایای شهرک‌های دولتی به شهرک‌های کشاورزی و دامپروری غیردولتی تسری داده شده است. لذا با توجه به افزایش هزینه‌های عمومی و کاهش درآمدهای دولت در نتیجه اجرای ماده (۱۱)، این اصلاحیه با اصل ۷۵ مغایرت دارد.

برای تأمین نظرات شورای نگهبان، مصوبه کمیسیون درباره ماده (۱۱) طرح حاضر به شرح زیر است:

ماده ۱۱- تبصره «۴» ماده (۱) قانون حفظ کاربری اراضی و باغ‌ها مصوب ۱۳۷۴/۰۳/۳۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره ۴- کشت در محیط‌های مهار (کنترل) شده و گلخانه‌ای و پرورش قارچ با رعایت الگوی کشت (در کلیه اراضی زراعی-باغی)؛ احداث واحدهای دامداری؛ پرورش طیور و ماکیان؛ پرورش آبزیان و ماهیان زینتی و واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی و انبارداری بخش کشاورزی در صورت ترکیب با فعالیت‌های زراعی و باغی، در قالب شرکت‌های تعاونی تولید روستایی، سهامی زراعی و کشت و صنعت (در کلیه اراضی زراعی و باغی) و استقرار تأسیسات آبیاری تحت فشار و سرچاهی، موتورخانه و فضای مورد نیاز برای نگهداری ادوات و ماشین آلات کشاورزی و اتاقک نگهبانی (در کلیه اراضی زراعی-باغی) با موافقت سازمان جهاد کشاورزی استان، امکان‌پذیر بوده و تغییر کاربری محسوب نمی‌شود. در هر صورت سطح اشغال واحدهای مذکور در اراضی زراعی-باغی درجه ۱ الی ۳، نباید بیش از ۵ درصد (۵٪) مساحت این اراضی باشد. مساحت اتاقک نگهبانی حداکثر ۵۰ متر مربع تعیین می‌شود و استقرار آنها در قطعات زمین بالای ۵۰۰۰ متر مربع و با سازه‌های سبک، بوم‌سازگار و قابل جابجایی، بدون محوطه‌سازی، جاده‌سازی و تخریب خاک انجام می‌شود.

الف- وزیر جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این تبصره مشتمل بر فهرست و نحوه استفاده از سازه‌های فوق و چگونگی تعیین سطح اشغال، جانمایی و استقرار واحدها، سامانه‌ها و فضاهای مربوط را به خصوص با رعایت موازین حد نصاب فنی-اقتصادی هر استان تدوین و ابلاغ نماید. وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با رعایت اسناد و طرح‌های بالادستی، اقدامات لازم به منظور تعیین پهنه‌های مستعد استقرار واحدهای موضوع این تبصره را با رویکرد حفاظت حداکثری از کاربری اراضی زراعی-باغی درجه ۱ الی ۳ به عمل آورد. پس از تعیین پهنه‌های مستعد، استقرار واحدهای مذکور صرفاً در قالب این پهنه‌ها امکانپذیر خواهد بود.

ب- تبدیل هر یک از فعالیت‌ها و طرح‌های موضوع این تبصره به غیر از فعالیت‌ها و طرح‌های مصوب، بدون اخذ مجوز از کمیسیون تبصره (۱) این ماده، از مصادیق تغییر کاربری غیرمجاز محسوب می‌شود. تغییر کاربری غیرمجاز موضوع این قانون، مشمول مرور زمان تعقیب نیست و مأموران جهاد کشاورزی شهرستان با همکاری نیروی انتظامی مکلفند اقدامات لازم برای پایش اراضی کشاورزی و شناسایی موارد تغییر کاربری غیرمجاز و برخورد‌های قانونی را به عمل آورند. هرگونه تقصیر در اجرای این وظیفه، مشمول مجازات موضوع تبصره (۲) ماده (۳) این قانون می‌شود».

توضیح آنکه برای تأمین نظر شورای نگهبان، کمیسیون علاوه بر بازنویسی کلی این ماده، اصلاحاتی به شرح زیر انجام داده است:

۱. چارچوب و ضوابط لازم برای استقرار فعالیت‌های مربوطه در زمین‌های کشاورزی در تبصره قید شده است. در کنار آن، وزیر جهاد کشاورزی مکلف شده است بر اساس این ضوابط، آیین‌نامه اجرایی این تبصره را تصویب نماید.

۲. مصادیق حصری فعالیت‌های مربوطه برای استقرار در زمین‌های کشاورزی احصا شده و در این تبصره به آن تصریح شده است.

۳. عبارت ذیل تبصره که دارای بار مالی شناخته شده بود، حذف شده است.

اصلاحات انجام‌شده توسط کمیسیون رافع ایرادات شورای نگهبان به نظر می‌رسد. ولی مصوبه کمیسیون کماکان با معدود ابهام‌هایی مواجه است، از جمله اینکه چندین بار از عبارتهایی نظیر «واحدهای مذکور» و «واحدهای موضوع این تبصره» استفاده شده، ولی دقیقاً مشخص نیست چه فعالیت‌هایی مد نظر است. لذا این موضوع نیاز به شفاف‌سازی دارد. البته با توجه به اهمیت، پیچیدگی و گستردگی ابعاد موضوع، صواب آن است که اصلاح تبصره «۴» ماده (۱) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها به صورت مبسوط در طرح یا لایحه‌ای مجزا انجام شود و پیشنهاد اولیه مرکز پژوهش‌های مجلس، حذف ماده (۱۱) از متن «طرح پشتیبانی و رفع موانع تولید کشاورزی» است. در صورتی که مجلس بر اصلاح تبصره مذکور در ماده (۱۱) طرح حاضر اصرار دارد، ضروری است علاوه بر اصلاحات انجام‌شده توسط کمیسیون، موارد ذیل‌الذکر نیز مطمح نظر نمایندگان محترم قرار گیرد:

۱. به جای تکرار چندباره عبارت «در کلیه اراضی زراعی-باغی»، در ابتدای متن تبصره «۴»، عبارت «در اراضی زراعی-باغی» درج شود.

۲. بعد از واژه «گلخانه‌ای» واژه «خاکی» اضافه شود.

۳. عبارت «واحدهای مکمل کشاورزی مشتمل بر» به بعد از واژه «احداث» اضافه شده و هر جایی از مصوبه که عبارت «واحدهای مذکور» قید شده است با عبارت «واحدهای مکمل کشاورزی» جایگزین شود. همچنین در بند (الف) نیز به جای عبارت «واحدهای موضوع این تبصره»، عبارت «واحدهای مکمل کشاورزی» بکار برده شود.

۴. عبارت «تأسیسات آبیاری نوین» جایگزین عبارت «تأسیسات آبیاری تحت فشار» شود.

۵. عبارت «تأیید اداره کل حفاظت محیط زیست استان و» به قبل از عبارت «موافقت سازمان جهاد کشاورزی استان» اضافه شود.

۶. عبارت «امکان‌پذیر بوده و تغییر کاربری محسوب نمی‌شود» به عبارت «امکان‌پذیر است» تغییر پیدا کند.

۷. عبارت «و راه‌اندازی واحدهای خرد پرورش آبزیان در اراضی زراعی - باغی واقع در سواحل که به دلیل شوری ناشی از آب دریا، محصولات آنها از بین رفته است، در قالب طرح جامع توسعه کشاورزی مورد تایید وزارت جهاد کشاورزی و بدون آسیب زدن به امکان یکپارچه‌سازی اراضی مربوطه،» به بعد از عبارت «اتاقک نگهداری» اضافه شود.
۸. عبارت «استقرار واحدهای مکمل کشاورزی در اراضی زراعی - باغی درجه ۵ و بالاتر، بدون رعایت شرایط مذکور و صرفاً پس از اخذ مجوز از کمیسیون تبصره (۱) امکان‌پذیر است.» به قبل از عبارت «در هر صورت سطح اشغال» اضافه شود.
۹. عبارت «بیش از یک درصد (۱٪)» جایگزین عبارت «بیش از ۵ درصد (۵٪)» شود.
۱۰. عبارت «که فاصله آن با محل سکونت مالک حداقل ۲۵ کیلومتر باشد و مالک حداقل هفت ماه از سال را در شهر سکونت داشته باشد» به بعد از عبارت «در قطعات زمین بالای ۵۰۰۰ متر مربع» اضافه شود.

۲. نتیجه‌گیری

در مجلس دوازدهم «طرح پشتیبانی و رفع موانع تولید کشاورزی» به شماره ثبت ۲۰ برای رفع ابهام‌ها و ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت مورد رسیدگی قرار گرفت. با عنایت به ارجاع مجدد ماده (۱۱) این طرح از صحن علنی به «کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست»، این کمیسیون اصلاحاتی را انجام داده است. بدین صورت که در راستای رفع ایراد شورای نگهبان، چند ضابطه کلان اجرای سازه‌های ضروری در زمین‌های کشاورزی در ماده (۱۱) بیان شد و آیین‌نامه وزیر جهاد کشاورزی نحوه اجرای آن را بیان خواهد کرد. همچنین موارد مذکور در ماده که دارای بارمالی بود حذف شد. بر این اساس اصلاحات انجام شده رافع ایراد و ابهام شورای نگهبان به نظر می‌رسد. ولی علاوه بر اصلاحات به عمل آمده، نیاز است در راستای حفاظت حداکثری از اراضی کشاورزی و ممانعت از تغییر کاربری‌های غیرضرور، اصلاحات دیگری با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس در متن مصوبه کمیسیون صورت پذیرد که در متن گزارش به آن اشاره شد. هر چند با توجه به جزئیات زیاد و تخصصی موضوع حفظ کاربری، پیشنهاد اصلی این است که ماده (۱۱) از طرح مربوطه حذف شده و اصلاحات تبصره «۴» ماده (۱) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها در قالب طرح یا لایحه مستقل مورد بررسی قرار گیرد.

متن پیشنهادی^۱:

تبصره ۴- در اراضی زراعی-باغی، کشت در محیط‌های مهار (کنترل) شده و گلخانه‌ای خاکی و پرورش قارچ با رعایت الگوی کشت (~~در کلیه اراضی زراعی-باغی~~)؛ احداث واحدهای مکمل کشاورزی مشتمل بر واحدهای دامداری؛ پرورش طیور و ماکیان؛ پرورش آبزیان و ماهیان زینتی و واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی و انبارداری بخش کشاورزی در صورت ترکیب با فعالیت‌های زراعی و باغی، در قالب شرکت‌های تعاونی تولید روستایی، سهامی زراعی و کشت و صنعت (~~در کلیه اراضی زراعی و باغی~~) و استقرار تأسیسات آبیاری تحت فشار نوبین و سرچاهی، موتورخانه و فضای مورد نیاز برای نگهداری ادوات و ماشین آلات کشاورزی و اتاقک نگهداری (~~در کلیه اراضی زراعی-باغی~~) و راه‌اندازی واحدهای خرد پرورش آبزیان در اراضی زراعی - باغی واقع در سواحل که به دلیل

۱. موارد اضافه‌شده به متن اصلی به صورت بولت‌وار (Bold) و زیرخط‌دار نمایان است و مواردی که روی آنها خط کشیده شده، جزو موارد حذف‌شده است.

شوری ناشی از آب دریا، محصولات آنها از بین رفته است، در قالب طرح جامع توسعه کشاورزی مورد تایید وزارت جهاد کشاورزی و بدون آسیب زدن به امکان یکپارچه سازی اراضی مربوطه، با تأیید اداره کل حفاظت محیط زیست استان و موافقت سازمان جهاد کشاورزی استان، امکان پذیر است بوده و تغییر کاربری محسوب نمی شود. استقرار واحدهای مکمل کشاورزی در اراضی زراعی - باغی درجه ۵ و بالاتر، بدون رعایت شرایط مذکور و صرفاً پس از اخذ مجوز از کمیسیون تبصره (۱) امکان پذیر است. در هر صورت سطح اشغال واحدهای مکمل کشاورزی در اراضی زراعی - باغی درجه ۱ الی ۳، نباید بیش از یک درصد (۱٪) - ۵ درصد (۵٪) مساحت این اراضی باشد. مساحت اتافک نگهداری حداکثر ۵۰ متر مربع تعیین می شود و استقرار آنها در قطعات زمین بالای ۵۰۰۰ متر مربع که فاصله آن با محل سکونت مالک حداقل ۲۵ کیلومتر باشد و مالک حداقل هفت ماه از سال را در شهر سکونت داشته باشد و با سازه های سبک، بوم سازگار و قابل جابجایی، بدون محوطه سازی، جاده سازی و تخریب خاک انجام می شود.

الف- وزیر جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، آیین نامه اجرایی این تبصره مشتمل بر فهرست و نحوه استفاده از سازه های فوق و چگونگی تعیین سطح اشغال، جانمایی و استقرار واحدها، سامانه ها و فضاهای مربوط را به خصوص با رعایت موازین حد نصاب فنی - اقتصادی هر استان تدوین و ابلاغ نماید. وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با رعایت اسناد و طرح های بالادستی، اقدامات لازم به منظور تعیین پهنه های مستعد استقرار واحدهای موضوع این تبصره مکمل کشاورزی را با رویکرد حفاظت حداکثری از کاربری اراضی زراعی - باغی درجه ۱ الی ۳ به عمل آورد. پس از تعیین پهنه های مستعد، استقرار واحدهای مذکور صرفاً در قالب این پهنه ها امکان پذیر خواهد بود.

ب- تبدیل هر یک از فعالیت ها و طرح های موضوع این تبصره به غیر از فعالیت ها و طرح های مصوب، بدون اخذ مجوز از کمیسیون تبصره (۱) این ماده، از مصادیق تغییر کاربری غیرمجاز محسوب می شود. تغییر کاربری غیرمجاز موضوع این قانون، مشمول مرور زمان تعقیب نیست و مأموران جهاد کشاورزی شهرستان با همکاری نیروی انتظامی مکلفند اقدامات لازم برای پایش اراضی کشاورزی و شناسایی موارد تغییر کاربری غیرمجاز و برخوردهای قانونی را به عمل آورند. هرگونه تقصیر در اجرای این وظیفه، مشمول مجازات موضوع تبصره (۲) ماده (۳) این قانون می شود».

منابع و مآخذ

[۱] اظهار نظر شورای نگهبان در خصوص مصوبه «طرح پشتیبانی و رفع موانع تولید کشاورزی» در تاریخ ۱۴۰۰/۰۷/۱۹ به شماره ۱۰۲/۲۷۸۴۲.

جداول مخصوص گزارش‌های صحن علنی

شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون
۱۱			✓	

شماره ماده	موضوع کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۱۱	<p>ماده ۱۱- تبصره «۴» ماده (۱) قانون حفظ کاربری اراضی و باغ‌ها مصوب ۱۳۷۴/۰۳/۳۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>تبصره ۴- کشت در محیط‌های مهار (کنترل) شده و گلخانه‌ای و پرورش قارچ با رعایت الگوی کشت (در کلیه اراضی -باغی)؛ احداث واحدهای دامداری؛ پرورش طیور و ماکیان؛ احداث واحدهای دامداری؛ پرورش آبزیان و ماهیان زینتی و واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی و انبارداری بخش کشاورزی در صورت ترکیب با فعالیت‌های زراعی و باغی، در قالب شرکت‌های تعاونی تولید روستایی، سهامی زراعی و کشت و صنعت (در کلیه اراضی زراعی و باغی)؛ و استقرار تأسیسات آبیاری تحت فشار نیون و سرچاهی، موتورخانه و ماشین نگهداری ادوات و ماشین آلات کشاورزی و اتاقک نگهداری (در کلیه اراضی زراعی و باغی)؛ و راه‌اندازی واحدهای خرد پرورش آبزیان در اراضی زراعی - باغی واقع در سواحل که به دلیل شوری ناشی از آب دریا، محصولات آنها از بین رفته است، در قالب طرح جامع توسعه کشاورزی مورد تأیید وزارت جهاد کشاورزی و بدون آسیب زدن به امکان یکپارچه‌سازی اراضی مربوطه، با تأیید اداره کل حفاظت محیط زیست استان و موافقت سازمان جهاد کشاورزی استان، امکان‌پذیر است بوجه تغییر کاربری محسوب نمی‌شود. <u>استقرار واحدهای مکمل کشاورزی در اراضی زراعی - باغی درجه ۵ و بالاتر، بدون رعایت شرایط مذکور و صرفاً پس از اخذ مجوز از کمیسیون تبصره (۱) امکان‌پذیر است.</u> در هر صورت سطح اشغال واحدهای <u>مذکور مکمل کشاورزی</u> در اراضی زراعی - باغی درجه ۱ الی ۳، نباید بیش از ۵ درصد (۵٪) مساحت اتاقک نگهداری حداکثر ۵۰ متر مربع تعیین می‌شود و استقرار آنها در قطعات زمین بالای ۵۰۰۰ متر مربع که فاصله آن با محل سکونت مالک حداقل ۲۵ کیلومتر باشد و مالک حداقل هفت ماه از سال را در شهر سکونت داشته باشد و با</p>			✓		<p>شورای نگهبان نسبت به این ماده ابهام و ایراد تشخیص داده است. در این ماده اقدامات مشروط به رعایت ضوابط زیست محیطی شده است و چارچوب این ضوابط مشخص نیست. لذا ابهام دارد. هم چنین این ماده فعالیت مجاز در زمین‌های با کاربری کشاورزی را توسعه داده است. برخی از این فعالیت‌ها تصریح شده اما در انتها این مصادیق را تمثیل دانسته و حسب نیاز این فعالیت‌ها می‌تواند افزوده شود. با توجه به اهمیت عدم تغییر کاربری زمین‌های کشاورزی، شورای نگهبان عبارت «و سایر نیازها» را واجد ابهام تشخیص داده است.</p> <p>بند دیگر اظهار نظر شورای نگهبان، تصریح به بار مالی این ماده و عدم تأمین منبع آن است. لذا این ماده با اصل ۷۵ مغایرت دارد.</p> <p>در راستای رفع ایراد شورای نگهبان کمیسیون اصلاحات زیر را انجام داده است:</p> <p>۱- چارچوب و ضوابط لازم برای تأسیس سازه‌های مجاز در زمین‌های کشاورزی در تبصره قید شده است. در کنار آن، وزیر جهاد کشاورزی مکلف شده است بر اساس این ضوابط، آیین‌نامه اجرایی این تبصره را تصویب نماید.</p>	<p>متن اصلاحی</p>

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>طرح‌های بالادستی، اقدامات لازم به منظور تعیین پهنه‌های مستعد استقرار واحدهای موضوع این تبصره را با رویکرد حفاظت حداکثری از کاربری اراضی زراعی-باغی درجه ۱ الی ۳ به عمل آورد. پس از تعیین پهنه‌های مستعد، استقرار واحدهای مذکور صرفاً در قالب این پهنه‌ها امکانپذیر خواهد بود.</p>					<p>۲-سازه‌های مجاز برای استقرار زمین‌های کشاورزی احصا شده و در این تبصره به آن تصریح شده است.</p> <p>۳-عبارت ذیل تبصره که دارای بار مالی شناخته شده بود، حذف شد.</p>	<p>سازه‌های سبک، بوم‌سازگار و قابل جابجایی، بدون محوطه‌سازی، جاده‌سازی و تخریب خاک انجام می‌شود.</p> <p>الف- وزیر جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این تبصره مشتمل بر فهرست و نحوه استفاده از سازه‌های فوق و چگونگی تعیین سطح اشغال، جانمایی و استقرار واحدها، سامانه‌ها و فضاهای مربوط را به خصوص با رعایت موازین حد نصاب فنی-اقتصادی هر استان تدوین و ابلاغ نماید. وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با رعایت اسناد و طرح‌های بالادستی، اقدامات لازم به منظور تعیین پهنه‌های مستعد استقرار واحدهای موضوع این تبصره <u>مکمل کشاورزی</u> را با رویکرد حفاظت حداکثری از کاربری اراضی زراعی-باغی درجه ۱ الی ۳ به عمل آورد. پس از تعیین پهنه‌های مستعد، استقرار واحدهای مذکور صرفاً در قالب این پهنه‌ها امکانپذیر خواهد بود.</p> <p>ب- تبدیل هر یک از فعالیت‌ها و طرح‌های موضوع این تبصره به غیر از فعالیت‌ها و طرح‌های مصوب، بدون اخذ مجوز از کمیسیون تبصره (۱) این ماده، از مصادیق تغییر کاربری غیرمجاز محسوب می‌شود. تغییر کاربری غیرمجاز موضوع این قانون، مشمول مرور زمان تعقیب نیست و مأموران جهاد کشاورزی شهرستان با همکاری نیروی انتظامی مکلفند اقدامات لازم برای پایش اراضی کشاورزی و شناسایی موارد تغییر کاربری غیرمجاز و برخوردهای قانونی را به عمل آورند. هرگونه تقصیر در اجرای این وظیفه، مشمول مجازات موضوع تبصره (۲) ماده (۳) این قانون می‌شود.»</p>

گزیده سیاستی

اصلاحات کمیسیون کشاورزی در ماده (۱۱) «طرح پشتیبانی و رفع موانع تولید کشاورزی» به شماره ثبت ۲۰ رافع ایرادات شورای نگهبان به نظر می‌رسد. ولی نیاز به اصلاحات بیشتر دارد.